

SLOVENKA

GLASILO SLOVENSKEGA ŽENSTVA

Zvezek 8.

V Trstu, 23. aprila 1898.

Letnik II.

Meseca aprila se praznuje god teš-le slovanskih krstnih imen:

1. Božidara, 12. Ljubomira, 13. Pravomila, 16. Božislava, 27. Bela.

Balada iz grada.

(Ant. Kláštersky).

Kaj je novega?“ nenadno
Pri česanju mlada knežna
Vpraša svoje sobarice,
Vsa zavita v krila snežna.

„Novega? Na vero malo
Vaši jasnosti k zabavi;
Kmet Pečar — že se je reklo,
Da je zdrav, — več ne ozdravi.

Sinu brani trdokrvnež
Vzeti ženo, ker je reva.“
Knežno lepo ta novica
Dolgočasi, da zazeva.

„Z dohodarnico še vedno
Se prepira oskrbnica,
Ker v obleki bi na plesu
Rada bila jej tekmica.

Oskrbnica krilo s cveti
Bi imela grozno rada.“
Krasne ustnice nabere,
Smeje góspica se mlada.

„Učnikov sin se vrnil
Strgan ves in razcapan je,
Žrtva — zle usode; krasen
Bil je neki dni nekdanje.

Zdaj je klatež s suhim telom,
Mrtvo oko, bedna lica —
Da je v gradu tem učitelj
Bil nekdam, je-li resnica?“

„Pozor, zbadaš!“ vzklikne knežna,
Zatisnivši temno oko,
„Zbodla sem?“ — da, dete moje,
Zbodla si jo pregloboko.

Iz češčine preložil *Al. Benkovič*.

Hudi grad.

Piše Milan Sanjár.

(Dalje).

van?«

»Gospod profesor!«

Moško jasni obraz gospoda Kresa je kazal vidno veselje. Obe roki je stegnil došlemu naproti, a njegovo simpatično sivo oko ga je motrilo nekako pozorno.

»Kako ste me iznenadili! Mislil sem že, da ste se nam docela iznevéřili in da vas zanese vaš nemirni duh na kraj svetá!« govoril je profesor, spremljaje gosta v veliko, solnčno sobano.

»Ne zamerite mi, gospod profesor, da sem tako zanemarjal dano obečanje! Iz Odese sem vam menda pisal v poslednje, a pozneje se me je lotila zopet ona duševna oparjenost, disharmonija, ki me je gnala prej v tujino, zdaj pa domov! V takem stanji pa ne bi mogel napisati lista, kateri naj bi zadovoljil vas, ki imate toliko očetovskega sočutja z mano,« opravičeval se je Ivan nekako v zadregi.

»Za kazen pa nam boste morali toliko več in pogosteje pripovedovati o svojem odisejskem potovanji!« je dejal Kres, kateremu je ob zadnjih besedah Ivanovih lahko otemnelo oko. Rad je imel svojega nadarjenega varovanca, zato ga je zbolelo, ko je čul, da se ta tudi na potovanji ni iznebil one sanjavosti in nestalnosti, ki je bila njega samega delavni naravi tudi v mlajših letih docela neznana. »Vse nam morate povedati, kar ste videli lepega po svetu. — Toda kje je Vera — Vera! Vera!« je klical profesor skozi odprto okno na vrt.

Ali je to Verona, profesorjeva hčerka? mislil si je Ivan ob tem imenu, ter nehoté rekel na glas:

»Ob potoku sem videl sem gredé mlado damo — je li to vaša Verona?«

»Kaj ne poznate več svoje tovarišice iz mladostnih let? — A seveda je že dolgo, odkar se nista videla. Zrastla je; a še vedno leta po travnikih in gozdovih, da jo vsak hip pogrešam.«

Mej tem je vstopila Kresova sestra in gospodinja Liza, okrogla, dobra in delavna ženska. Smeje se je podala Lesárju roko, katero je prej obrisala v svoj beli kuhinjski predpasnik, češ, da prihaja od dela; a skoro je zopet odhitela, da pripravi kaj malega za nenadnega gosta.

In zdaj se je oglasila zunaj na terasi Verona sè svojim mehkim, laskavim glasom:

»Ata, kje ste? Ali ste me zvali?«

Na profesorjev odziv je privihrala v sobo; toda videč gosta, ji je zastala noga pri durih.

Ivan je vstal, poklonil se in nemo gledal krasno deklé. Bila je ona deva, kateri se je danes že enkrat dívil, bila je Vera, njegova družica izza mladih let, katero je takoj spoznal, ko je uprla svoje milo, temno oko vanj.

»Pozdravi vendar gospoda Lesárja, svojega nekdanjega tovariša!« smehljal se je Kres.

Vera je lahno zarudéla, pristopila ter ponudila Ivanu svojo drobno, mehko ročico.

Izgovorili so nekatere povsem navadne fraze, gospoda sta sedla, Vera pa je šla za teto Lizo, da ji pomaga. Skoro zatem sta prinesli vina in mrzlih jedij, nazadnje pa izborno belo kavo, katero so pili vsi štirje. Duhteča arabska pijača je vso družbo nekako oživila. Govorili so veselo, prisrčno; Ivan je, seve, moral praviti o mestih in deželah, katere je videl. Njegovo pripovedovanje je bilo zanimivo, vznešeno, prepleteno z globokim čuvstvom.

Naglo in prijetno jim je minil popoldan.

Mrak se je delal, ko je stopal mladi Lesár po znani poti nazaj v breg, utopljen v mile utise današnjega dneva in se veselil, da skoro in pogosto ugodí profesorju Kresu, ki ga je iskreno vabil k sebi.

III.

Za grajskimi travniki, tam pod goro, kjer se vije gozdna pot na Lesárjev dom, v zatišji starih orehov in jelš, je stala napol razpala koliba. Njen lastnik je bil Miha, ki je znal vse, vsaj tako so pravili ljudje. Popravljal je kmetom potrta kolesa, obuvalo, omare, dežnike in celo stenske ure je zdravila umetna njegova roka. Vsa nadarjenost pa mu je donášala menda vendar le premalo, da bi zadoštovalo njegovim nazorom o zemeljski sreči in zadovoljnosti, kajti on se je bavil še z drugim, tajnim poslom, kateri je obetal po njegovi čudovito bohotni fantaziji sijajne uspehe. — Od njegove kolibe se je videla Hudograjska razvalina, ki mu je neprestano budila misli in želje po neizmernem bogastvu, katero je po zanesljivi trditvi vseh najstarejih ljudi v okolici, ondi zasuto. Tudi sanjalo se mu je pogosto o Hudem gradu: videl je polne sode zlata in dragih kamenov, ki so tam zakopani in čakajo neustrašnega, v raznih skrivnostih dobro podkovanega moža, da je vzdigne.

Miha je bil že davno zbral vsa ustna poročila o Hudograjskem zakladu v svoji glavi, ovil in obilo okrasil s cvetjem svojega duhá,

ter poročila tako dopolnjena in predelana kaj rad pripovedoval svojim vasovalcem, ki so posebno v dolgih zimskih večerih radi zahajali v samotno kolibo, divili se njenemu gospodarju in čudapolnim njegovim pravljicam, nekateri pa tudi malo ponagajali radovernemu zakladokopu.

Miha je sedel v svoji tesni delavnici na nizkem stolu, sredi razne navlake in šare in najraznejega orodja, gladil in likal nov bukov topor. Na glavi mu je sedelo razstreljeno, klobuku podobno pokrivalo, skozi katero je gledalo na vrhu nekaj dolgih, upornih las. V zobéh je držal malo leseno dimko (pipo), iz katere je sè slastjo, čutom in v dolgih premorih pihal debele oblake. Mirno dostojanstvo se je kazalo na njegovem širokem obrazu, njegovi suhi a korenjaški postavi; le velike, izbuljene oči so gledale nekako napeto in glupo v svet.

Tudi danes je imel Miha posete. Na klopi za pečjo so sedeli trije moški, kmetje, različni po zunanosti in starosti.

Miha je dogotovil topor, vstal, naslonil ga v kot ter segel po napol otesane lesene podplate, kakoršne nosi narod po nekaterih gorskih krajih, ter jih jel obdelavati z ostrim, zakrivljenim orodjem.

»Te-le cokolje bi imel narediti do jutri; toda ne vem, če bo kaj plačila,« je rekel polagoma.

»Komu jih delaš?« je vprašal jeden izza peči.

»Korénki!«

»Bog pomagaj; težko da bi se našlo pri starki kaj okroglega!« deje drugi.

»Tako je; jaz delam in delam, a denarja naberem komaj za tobak. Slaba je dandanes za denar!« toži Miha.

»Pod Hudim gradom ga je baje več, nego ga imajo vsi cesarji!« opazi najmlajši vasovalec, znan porednež.

Miha prikima molčé.

»V nedeljo je pravil Gradišnikov pastir, da je videl minoli teden, kako so plesale tri zelene luči okoli zidovja!« nadaljuje prejšnji.

Te besede so napravile viden utis na zakladokopa. Vzdignil je glavo ter pozorno gledal poročevalca od strani; a ko je videl njegov resnomirni obraz, bil je takoj uverjen o resnici važnega naznanila ter dodal zvito se muzáje:

»Vem, vem!«

»Kaj, ti si sam videl!«

»No, ne samo enkrat!«

»Nemara da zaklad zdaj cvete?« pripomni drugi.

Miha modro molči.

»Sam zlodej neki varuje denar!« deje eden.

»Saj veste, kaj se je zgodilo Logárju ono leto, ko je hotel vzdigniti zaklad!« odgovori z naglasom gospodar Miha.

»Pravijo, da so ga našli drugi dan na pol mrtvega in osmojega pri Hudem gradu. Zakaj neki je bil tak?«

»Vrag ga je!« odvrne jasno in odločno Miha.

»Zakaj le?« so vprašali vsi.

»Zato, ker je nevedni Logár znal hudobo priklicati, odgnati pa ne.«

»Kaj se hudič ne dá ukrotiti?« je vprašal nagajivec.

»O, dá se, dá; v bukvah je vse!« razlaga Miha.

»Kdo le ima tako knjigo?«

»Jaz!«

Strmé so ga gledali vasovalci, kajti vsi so bili po nekoliko uverjeni, da vse le ni prazno, kar se čuje o Hudem gradu in Mihovih čarovnijah.

»Zakaj ne vzdigneš zaklada?« oglesi se zopet mladenič.

»Saj bi ga čisto gotovo, ko bi znal — nemško!« odreže se Miha.

»Ali je hudič Nemeč?«

Vsi, razen Mihe, so se zasmeljali na glas. Miha je postajal nevoljen.

»Kaj vrag? A bukve so nemške, tiskane v Kelnarajnu*); človek mora biti študiran, da je razume, veljale so dvesto goldinarjev, ko je nove kupil rajni Laznik od popotnih Nemcev!« je razlagal Miha srdito.

Zdaj pa se spomni nagajivi mladenič nekega temnega, nejasnega poročila o vojaških letih Mihe.

»Pri soldatih se tudi more naučiti nemško. Ali nisi tudi ti bil vojak?« vpraša Miho.

»Kaj pa! Tam v daljni laški deželi smo sukali bridke sablje in kri prelivali!« je pravil — ob spominih svojih sumljivih junaških del — hitro potolaženi gospodar.

»Nekateri pa govoré, da si pomagal zapravljati italijanske dežele!«

»Ka—aj? Glej, da boš ti tako hraber in srčen, kakor sem bil jaz«, vzkipele je zopet Miha, zadet ob najrahlejo stran svoje časti, — »vselej sem bil prvi . . .«

»Kadar ste bežali!« je dopolnil razposajenec.

To je bilo našemu junaku preveč. Vrgel je orodje in lesene podplate mej šaro, jel zažigati ugaslo dimko, odgovarjal pa ni več.

*) Köln am Rhein.

Oni, ki ga je bil ujezil, ga je skušal pomiriti s tem, da je nadaljeval govor na druge, Mihi priljubljene predmete, a zaman. Poslednji je očitno kazal svojo nevoljo; sitni hlapec pa je polagoma odhajal, za njim sta kmalu odšla tudi druga dva.

Miha pa je zaprl s težkim zapahom vrata svoje revne kolibe od znotraj, upihnil luč ter legel na svoje slamnato ležišče.

Zaspali ni mogel; jezile so ga one zbadljive in za njegovo junško srcé toli žaljive besede. Ko bi imel dosti denarja, tedaj bi on že pokazal obrekljivim ljudem, kaj je on in kaj so drugi. In takoj so bile njegove misli zopet pri Hudograjskem zakladu, katerega mu je danes kazala razgreta, bujna domišljija v najkrasnejšem svitu.

»Vse imam pripravljeno, da vzdignem neizmerno bogastvo, samo da bi mi kdo prestavil iz nemške knjige one besede, s katerimi se hudoba roti in odganja. — Edini človek, ki bi mi mogel pomagati, je tisti zoperni, suhi Goba, ki je zaštudiral vse, kar mu je zapustil bogati oče in ki zdaj samotari na svoji pusti Golini. Toda kdo bi si upal do zverine, ki tako silno sovraži nas navadne ljudi, da se ga vse ogiblje in boji. Koga boji? Jaz se ne bojim — dasi pravi oni fantalin! Imam jo! Dokazati moram, da nisem baba, ampak star soldat! Nad Gobo grem, do katerega si nikdo ne upa, da mi prestavi one molitve, saj mu potem rad dam nekaj vzdignjenih cekinov ali tolarjev ali desetec . . . Požre me pa ne.«

Tako je ugibal Miha in sklenil, da skoro izpolni svojo namero in s tem opere svojo globoko užaljeno čast ter najjasneje dokaže svetu, da se nikogar ne boji.

(Dalje prihodnjič.)

Kriva sodba.

Po cesti gresta parčka dva,
Oj ženi dve in dva moža,
Ta tu sodnik s sodnico je,
A tam župan z ženico je.

Sodnik je lep, še mlad možak,
Župan postaren in težak,
Sodnica sladka kakor strd,
Županja suha, kakor smrt.

In gledajo jih vsi ljudje,
Pa vsi tako mi govore:
„Ah, ta je srečen ta sodnik,
Župan pa tak je mučenik!“

Ob cesti pa potok šumlja,
Poredno skače šepeta:
„Ej da bi prišlo vse na dan,
Še vsak bi rajše bil župan!“ . . .

Feodor Sokol.

Še nekaj besedi „pro domo“,

slovenskemu ženstvu v opomin in prevdarek.

Kakor se po navadi bojimo izgubiti to, kar smo željno in težko pričakali, tako je marsikatero izmed nas, ki se prištevamo k marljivim čitateljicam ljube »Slovenke«, ob koncu I. njenega tečaja nehoté obšel dvom, bode li idejalnim našim težnjam vrlo ustrezajoči list vztrajal vkljub nezadostnemu odzivanju od strani našega ženstva, kojemu je v prvi vrsti namenjen. Hvala Bogu, doslej izišle številke II. letnika dične »Slovenke« so nam radosten dokaz, da ni bil brezvspešen trud nekaterih odličnih rodoljubkinj, koje so si postavile zadačo: z združenimi močmi delovati na to, da se čim dalje bolj vzbujajo v Slovenkah narodna zavest in ljubezen do mile nam materinščine.

Ako pa nas z ene strani z zadoščenjem napolnjuje dejstvo, da si je »Slovenka« v kratkej tej dobi pridobila obilo simpatij, moramo pa nasprotno tem huje obžalovati, da to našim težnjam in željam po napredku tako prikladno glasilo še ni našlo zaželjenega odmeva v srcu marsikatero izmed narodnjakinj, pri koji bi bili najmanj pričakovali take apatičnosti!

Ko sem pred letom in meseci prvič slišala o ustanovitvi nam Slovenkam posebej namenjenega lista, razveselila sem se ga, kakor se razveselimo stvari, koje si še želeli nismo upali, ker se nam je zdela prekrasna in torej nemožna njena izpolnitev. Niti trenutek pa me takrat ni obšla slutnja, da bi se med Slovenkami, kar nas je količkaj zavednih, našla katera, ki bi se obotavljala podpirati ta list, koji je za slovensko ženstvo velike važnosti. Skoraj nemožno in neverjetno se mi je zdelo ono, kar sem čitala v uvodu 2. št. »Slovenke« (v lanskem letniku), namreč da so nekatere Slovenke odklonile ali pa popolnoma prezirale list, koji si je postavil nalogo, zastopati naše interese in širiti prosveto tudi med slov. ženstvom, koje je spalo dovolj dolgo nevzdramno spanje. Le prekmalu sem se pa morala osvedočiti na lastne oči in ušesa, da je še celo med mojimi kolegijami-učiteljicami nekaj*) takih, kojim so »mode« in kar je drugih takih frivolnosti prva in poglavitna stvar, a vse drugo le prisiljena in neprijetna pritiklina! Naj se mi dovoli opisati par slučajev, koje sem sama doživela: Vprašajočej: »Zakaj pa ne podpiraš edinega našega ženskega časopisa«? »Preveč stane! ne morem! odgovorila mi je ona, o kojej se mi je zatrjevalo, da skoraj ves svoj težko prisluženi novac uporablja za

*) Mnogo! — Op. ured.

toaletе, tekmujoč z najbolj razvajenimi damami istega kraja. Nehoté mi je prišla tedaj na misel poljska povest »Punčika« — vendar čuditi sem se morala, da je takšnih najti celo med nositeljicami narodne prosvete!

Dalje! Našla sem drugo, koja, vsa vtopljena v službene in privatne svoje skrbi in težave, bi niti ne utegnila čitati »Slovenke« ker jej je »preobširna« in prepogosto (!) izhaja, — dočim je ona, revica, uže itak preobložena z vsakovrstnim delom!! Čudno dovolj, (dasi moramo pripoznati, da je naš stan res eden najtežavnejših!) da jej more biti žal časa in »truda« za prečitanje »Slovenke«, in žalostno spričevalo si dajemo, ako nas ne zanima to, kar naj bi pač zanimalo vsako le količkaj izobrazeno Slovenko!

Resnica je, da goli materijalizem govori iz marsikatere izmed nas, dočim bi nam nekoliko več »višjega vzleta« izvestno bolj pomagalo prenašati težave vsakdanje proze.

Zopet druga, odgojiteljica uže odraslih deklet, svojih nečakinj, mi je odgovorila gledé te zadeve povsem malomarno: »Slovenko« naj si naročimo? Kaj pa ti najdeš posebnega v tem lističu? Res je, da za naša dekleta treba naročiti kaj berila, ker rade čitajo, a kaj hočeš, če pa so tako razvajene, da najrajše čitajo povesti sploh, — kaj zabavnega! Berilo v »Slovenki pa jim je premodro in preučeno!« »Ali, draga moja! življenje ni praznik! treba da se i tvoje gojenke seznanijo s stvarmi, ki niso baš toliko zabavne kakor so n. pr. one večne povesti »o zaljubljenih« — stvari, ki pa so v življenji mnogo več vredne, nego li je ono takozvano »lahko berilo!«

Spet drugim niso se izpolnile želje v »Slovenki«, ker ona ne prinaša »mod«, kojih so si one obetale od tega časopisa. Dotičnice nočejo ali pa ne morejo razumeti, da je »Slovenko« smatrati le bolj kakor začetek naše književnosti v ženskih, ker znano je, da doslej nismo imele nijednega ženskega časopisa. Očividno je toraj, da se »mode« v njej za sedaj zamorejo razpravljati le bolj iz teoretičnega, ali, recimo, umetniškega stališča — nikakor pa ne »praktično«, kakor so one pričakovale. Žalibog preteklo bode še precej Save in Soče, preden ućakamo Slovenke list, koji bode obravnaval »mode« (kakoršnega imajo Hrvatice, naslovljen »Pariške mode«) v domačem jeziku — osobito ako se bode množina izmed Slovenk ogibala vsake še tako majhne žrtvice v prospéh stvari, koja bi nam s časom zares utegnila izposlovati to, kar se nam kaže zdaj še neizvršljivo. Ako bi hotela še nadalje pripovedovati o različnih igovorih, koje sem še naletela tu pa tam med širiteljicami narodne prosvete, ne prišla bi še tako kmalu h kraju! Omejiti se pa hoćem na one, kojim se o ekzistenciji kate-

rega našega ženskega lista še niti ne sanja — ker tudi takšnih je nekaj, — dasi bi človek skorej kaj tacega niti ne veroval!!

Ako pa je celo med odgojiteljicami našega naroda možno kaj tacega, potem, seveda, ni se čuditi, da tudi mnoge druge slovenske dame, koje inače veljajo za zavedne in rodoljubne, nekakc prezirljivo govoré o »Slovenki«. Seveda je temu največ kriva vzgoja v tujih, nam neprijaznih vzgajališčih (zavodih).

Naravno je toraj, da one, navajene prednost davati tuji literaturi, koje vsaj bolje poznajo, menijo, da domača ne zasluđuje tolikšne pozornosti, ker se jim dozdeva prevsakdanja in malovažna! Ko sem pred par dnevi neki taki dami omenjala »Slovenko« kakor nam ženskim zelo dobrodošel a doslej še premalo razširjen list, odgovorila mi je jednostavno: »Ah, »Slovenka!« jaz jo doslej komaj po imenu poznam, da-si sem na njo naročena — ker treba po možnosti podpirati vsako narodno stvar — vendar čitam je pa nikoli ne!« »Zakaj pa ne? Ali se vam ne dopada?« »Tega ne morem reči, ker kakor pravim, je ne čitam ter je torej ne poznam.«

Ako preziramo domače izdelke in je zametavamo edino iz tega vzroka, ker se še ne morejo ponašati z ono popolnostjo, kakoršno jo ima (ali je nima! op. ured.) tujina, radi ugodnejših razmer, delamo prav tako, kakor če bi ktera mati zanemarjala in prezirala svoje dete zato, ker je še tako uborno in slabotno! Temu nasproti vidimo, da prava mati pazi toliko skrbneje na svojega otroka, da mu pot gladi, tembolj, čim bolj potrebuje njene podpore.

Druga se je izgovarjala, da jej »Slovenka« ne ugaja, ker jo spisujejo večinoma ženske, kojim ona ne prisvoja dovoljne sposobnosti v to. »I zakaj pa ne?« se je oglasil nek gospod, ki je bil navzoč pri tem našem literarnem pričkanji, — »saj v vseh omikanih narodih piše razen možkih tudi lepo število ženskih, kojih dela se ne cenijo nič manj od možkih.« »Dà, v drugih narodih je že lahko možno, ker stojé na višji stopinji omike, a v nas, kjer je književnost še tako nerazvita!?« »Prav zato pa smo vsak po svoji zmožnosti v to poklicani, da bodisi materijalno ali duševnō podpiramo vsako koristno narodno napravo, in da se v javnem, kakor tudi v zasebnem svojem življenji najraje poslužujemo svojega materinega jezika — v kar, seveda, mnogo pripomore čitanje knjig in časopisov v milej nam slovenščini.«

Res težko je iznebiti se nazorov, koje si je kdo prisvojil v prvi svoji mladosti, vendar upajmo, da »Slovenka« sčasoma razžene gosto temo, koja tu pa tam še zakriva vid našemu ženstvu. Bog daj!

Odpoved.

Rósila sólze je
Mene prósila je
Da bi pozabil vse
In ji odpustil. —

Rekel nič nisem ji,
Šopek le písem ji
Dobro zavutih sem
V roko potisnil.

Višnioviecki.

Na kolodvoru.

In solza za solzo v očeh jej iskri,
In solza za solzo jej lice rosi...
Kako je pač težko jemati slovo!...
Oj koliko časa nazaj ga ne bo!...

In solza za solzo jej lice rosi...
Ne vidi li deva krog sebe ljudij?
Ne vidi, kako jo začudeni zro,
Kako nekateri se tam jej smejo?...

In ljudstvo se devinim solzam smeji...
Oj meni srce pa kipi in kipi...
Da nisi njegovo ti dekle lepo,
Kar jaz bi te prosil: „Podaj mi roko!“

Feodor Sokol.

Tak otrok!

Spisala Milena.

Dobro se še spominjam, kako je bilo, ko sem hodila zadnje leto v šolo v osmi razred k Uršulinkam.

Bila sem tako sredi med 14. in 15. letom in po svojih tedanjih mislih zeló pametna.

Še vem, kako ponosno sem stopala v šolo. Par zvezkov, kako knjigo, ali včasih »Block« sem nesla uprav gravitetično v roki, med tem pa držala prste tako, da se niso videle — mnogo zašite a vendar še raztrgane rokavice. Na glavi sem imela bel, širok slamnik z

bornim trakom in šopkom divjih rož, katere sem, kadar so obledele, kar sama pobarvala s karminom. Vedno sem se jezila nad prekratkim krilom, oguljenimi rokavi in preozko jopico. — Seveda, svoje obleke sem nosila po dve, tri leta in če je bilo blago trdno, še delj.

O mrzlem vremenu sem nosila površno jopico dvomljive barve, ki je bila narejena iz starega plašča.

A meni ni bilo nič zato; še nekako prezirno sem gledala svoje nališpane in gizdave součenke. — Sovražila nisem nobene, a prijateljica tudi nisem bila z nobeno. — Neko mrzlo razmerje je vladalo med nami, bila sem zelo ponosna in tudi na prijazen odgovor odgovarjala sem le kratko.

Pri vsem tem sem zavzemala tako nekako prvo mesto v našem razredu. Moje ime je bilo največkrat imenovano med vsemi. Bila sem popularna sè svojo porednostjo in neustrašljivostjo ter sem s tem, da se nisem bala niti stroge matere Stanislave, niti našega kateheta in veliko manj še družih svojih učiteljic, zelo imponirala součenkam.

Učila se nisem nič a imela sem srečo in pogum, da nisem dobila nikdar slabega reda. Pri pouku sem večinoma brala. — Ker mi je M. Stanislava večkrat vzela knjigo, katere potem nisem videla več, postala sem opreznjša ter imela vedno še jedno nabožne vsebine pod klopjo, katera je potem mesto one, ki sem jo brala, romala k M. Stanislavi na mizo.

Stanovala sem pri dveh starih neomoženih šiviljah, kjer sem malo jedla in dosti molila, ter vsa svarila, opomine in nauke poslušala s tisto potrpežljivostjo, kakor opravljanje in obiranje drugih ljudi, s katerim sta si moji gospodinji preganjali dolgčas.

Med součenkami nisem imela, kakor rečeno, nobene prijateljice, a prijateljico imela sem vendar. Bila je Ana, dve leti stareja od mene, ki je hodila v neko modno trgovino šivat razne trakove in cvetlice na klobuke in slamnike. Zelo rada sem jo imela, če sem imela le kaj časa, bila sem pri njej. — Lepo dekle je bila, črnih oči, črnih las, imela je majhen, okrogel, ljubezniv obrazek, bele zobe, vitko postavo.

Vse mi je bila tedaj Ana. — Če sem imela kaj, dobila je ona polovico — za njo bi bila storila vse. A bila sem tudi prav ljubosumna; z nobeno drugo ni smela iti nikamor in še če je govorila s katero izmej svojih tovarišic, bila sem huda.

Kakor rečeno, bila je stareja od mene, pa kljub temu sem bila jaz, ki sem jo vladala. Kar sem hotela, je morala storiti, kjer je bilo meni všeč, tja smo šle na sprehod, in povedati mi je morala vse tajnosti svojega srca.

Hodile smo skupaj v cerkev, k šmarnicam. Bila sem za svoja leta zelo velika, večja nego ona in z neko skrbljivostjo sem jo vodila vedno na desni roki s seboj. Pripovedovala sem ji svoje dogodke iz šole in ona me je morala pazljivo poslušati. Dobro mi je delo, če sem ji mogla kaj povedati in mnogokrat sem v šoli le zato napravila kako neumnost, šla se pritožovat za kako stvar, le da mi je dejala: »O, ti se pa vendar mnogo upaš.«

Ob nedeljah bi jaz morala biti pri maši ob deseti v stolnici. Meni to ni bilo posebno všeč; hodila sem torej ob deseti z Ano v cerkev, kjer sva bili pri tihi maši a potem sva šli po zimi v muzej, kjer naju ni zeblo; po leti pa pod Tivoli ali k sv. Krištofu.

Popoldne sva šli zopet kam iz mesta. Jaz sem hodila najraje tje ob Ljubljani proti Fužinam. Sedli sva na bregu v travo in pripovedovali druga drugej svoje misli. — In ona mi je včasih pravila kdo »hodi za njo« a gorje ji je bilo, če je dejala, da je ta ali oni gimnazijec, če ima ta komij ali oni prostovoljec lepe oči — oštela sem jo, kakor kaka stroga odgojiteljica.

»Kaj, — tisti otrok!« sem dejala zaničljivo, ter pomilovalno jo pogledala, da je tako »neumna«.

Še sedaj me sili smeh, kako patetično sem jo opominjala: »Ana, bodi vendar pametna, kaj ti bodo ti — otroci!«

In vendar sem bila sama otrok, če tudi bi me bil tedaj zelo razžalil, kdor bi mi to rekel.

No, kak visok, širokopleč mož v visocih škornjah, s puško na rami, z lovsko torbo, s strogim obličjem, bujno brado — lep in grd, mrzel in vendar strasten, tak bi bil pač imponiral mojej petnajstletni domišljavosti.

No, in nekdanj o nekej takej priliki privleče Ana prav skesano gostopisane list iz žepa ter mi ga boječe ponudi.

»Oboževano bitje!

Oprosti, da Ti pišem, Ti moja zvezda, moj angelj! — Tvoje nebeške oči, ki mileje svetijo, nego sama luna, očarale so mojo dušo. Kakor popotnik, ki tava sam v temi, pozdravi z veselim srcem zvezdo, ki se zasveti nad njim, tako Te tudi moje srce obožava, Ti, mila zvezda moja. — Ljubim Te, dovoli, da Te ljubim!

In ako bi me Ti tudi zavrgla, ako bi me pahnila nazaj v brezno nesreče moje, ljubil Te bode vendar Tvoj zvesti

N. N.

učiteljski pripravnik II. leta.«

»Ali ne piše lepo?« ogласi se Ana, ko preberem ta proizvod zaljubljenega pripravnika.

»Kaj lepo!« se razjezim, »kako si vendar upa kaj tacega! Ta otrok! In tika te, ali te ni nič sram! — Cela gospodična je, pa se pusti tikati od tacega — otroka! — Ne, ne, to je že preveč, pa ti Ana ti, ti si tako neizrečeno — neumna! — Ne piše lepo!? — Ha, ha, tak otrok!«

Ani pa so stopile solze v oči, milo me je pogledala in zašeptala: »Pa vendar piše lepo!«

Meni se je smilila; tešila sem jo torej rahleje:

»Vidiš Ana, saj je za te prav, kaj pa bo taka neumnost! No, vidiš, tako-le mu piši nazaj, pa bo vse dobro.«

In vzela sem ji pismo iz rok, potegnila mal košček svinčnika iz žepa ter napisala na kolenih nekako tak-le odgovor:

»N. N., učiteljski pripravnik II. leta v Ljubljani.

Ne vem, kje ste vzeli predrznost pisati mi tako bedasto pismo. — In še celo tičete me, — vprašam Vas, od kod imate to pravico!

Toraj angelj sem, no, no, veseli me, — žal, da ne Vaš. —

Mesto pa, da bi obožavali mene in mi pisali take neumnosti, bi Vam svetovala, da se raje učite pedagogike, da Vam konec semestra ne zasveti — kaka trojka v spričevalu. Anica N.«

»Tako, pa jutri mu precej piši, da bodeš imela mir!«

In Ana mi je obljubila, da mu piše tako. Jaz pa sem prijela Ano za roko in šli sva nazaj domov.

Še prav dobro mi je v spominu ta prizor; bilo je menda prav v maju, ko sem pisala tisto pismo tamkaj ob Ljubljani.

Pozabila sem kmalu na to in ker sem bila navajena, da mi je Ana povedala vedno čisto vse, sem menila, da je ta stvar pri kraju.

Hodili sva k šmarnicam k sv. Petru. Tja k predzadnjemu altarju sva se postavili, jaz sem se zelo resno držala, češ, »jaz sem, jaz!« Ako je Ana pogledala malo nazaj, kjer so stali dijaki, takoj sem jo sunila, naj pusti tiste »otroke« v miru.

Nekdaj pa, ko sva šli domu, približa se nakrat med potjo nekdo Ani, stisne ji nekaj v roko in hitro odide.

Mene je to seveda osupnilo in takoj velim Ani:

»Pokaži!«

A Ana se je delala gluho in še le, ko sem dlje silila vanjo, odgovori mi boječe, da mi vse pove in pokaže, a ne zdaj med potjo, ampak doma.

No in doma se je jela jecljaje spovedovati, da ni tistemu pripravniku pisala tako, kakor sem ji rekla jaz, da je že večkrat govorila ž njim, da ji dopisuje in da mu ona odgovarja.

Dobro se še spominjam, kak utis je napravilo to pripovedovanje na-me. Bila sem že tedaj iskrena, strastna, pod hladnokrvnostjo in sarkazmom, kakor sem se inace kazala.

Ana, katero sem imela tako rada, ta me je varala, goljufala me in zakaj? — radi tega bornega pripravnika! — O, bila sem tako jezna na tistega drugoletnika, da bi ga bila kar strla, ko bi bil pred menoj. Imela sem star ponošen solnčnik v roki in pesti so se tako stisnile vkup, da mi je počila palica kar mej prsti. Jaz pa sem stala v svoji togoti pri oknu in zrla na Ljubljaničo, katere voda je v polumraku odsevala reflekse pojemajoče dnevne svetlobe; hudo mi je bilo, saj sem od nekdanj bila sama, vedno sama, povsod sem se čutila tujo, na, in zdaj vara me še Ana — —!

»Enega moraš pustiti«, dejala sem čez nekaj časa, »mene ali onega — otroka!« Še mi zveni po ušesih, kako zaničevalno sem izgovorila zadnjo besedo in četudi se sedaj smejem za to, tedaj mi je bilo vse tako nepopisno resno.

Ana mi je hotela oviti roko krog vratu, a jaz sem jo potisnila nazaj, položila roko na njene rame in ji resno zrla v oči.

»Ana, me li ne poznaš, ne veš li kaj je moje geslo? — Vse, ali nič — tega se držim; sedaj ravnaj po svoji volji!«

»Ne, ne, saj razderem vse, če ni drugače,« mi je odvrnila ona.

Jaz pa sem odprla predal, kjer je imela spravljene svoje drobnarije, poiskala v njem pismen papir, vzela pero in črnilo, postavila vse skupaj na mizo in dejala Ani: »Piši!«

In Ana je sedla, prijela pero, pomočila in pisala, kakor sem ji jaz narekovala:

»N. N., učiteljski pripravnik II. leta v Ljubljani.

Vračam Vam s tem Vaša pisma. Ne pišite mi več, ker bi daljnih Vaših pisem ne sprejela; da me osebno ne boste nadlegovali, to smatram kot pogoj uljudnosti.

Obžalujem in sramujem se svoje slabosti proti Vam. — Vam samemu pa kaže pač bolje učiti se, ako hočete doseči svoj cilj, nego motiti samega sebe in druge s tacimi praznimi marnjami.

Anica.«

Jaz sama sem vtaknila pismo v ovitek, dala ga Ani, da je napravila še naslov ter ga jaz sama vrgla na pošti v tružico, da bi tem gotoveje dospel na svoje mesto.

Od tedaj pa sva si bili dobri z Ano. Kakor poprej sve hodili skupaj sprehajati se in tičali, če nama je čas le količkaj pripuščal, vedno skupaj. Pa prišel je konec šolskega leta in meni je bilo iti domov. Ana me je spremila na kolodvor, obečala mi, da mi bo dostokrat, prav dostokrat pisala — in ločili sva se. — Videla sem jo tedaj zadnjikrat.

S početka mi je pisala pogostoma, potem pa redkeje in redkeje, da sem dobivala na svoja dolga in točna pisma le malo odgovora in nazadnje so ti izostali popolnoma. Pisala sem še parkrat, pa nisem dobila odgovora.

Čez dolgo časa pa — minuli sti kaki dve leti — dobim od Klinarjeve Mici, moje sošolke, s katero sva včasih menjali par vrstic — naznanilo, da je Ana umrla za jetiko.

* * *

Zopet sta potekli dve leti in zopet sem stopala po ljubljanskem tlaku. Vse se je predrugačilo, hiše, ulice, ljudje, le jaz se nisem spremenila. Par potez sicer pred očmi in dve črti kraj ustnic sta se mi zagreblji v kožo — kljub mojim 19 letim — saj se mi ni godilo predobro, a sicer, sicer sem ostala čisto taka, kakoršna sem nekdaj posedala po šolskih klopeh.

Par sošolk sem srečala.

»Glej, kdo bi si mislil, ona pobožna tiha Klebčeva, kako zanimivo ve pripovedovati o svojih častilcih; no, in ta boječa Metnikova, kako koketno — izzivajoče je pogledovala mimoidočega častnika in — pa kdo bi vse našteval! — Vse drugače je, vse! — in Ane, da, Ane, te tudi ni.

»Povej mi no vendar kaj o Ani?« prosila sem Klinarjevo Mici.

»I kaj bi ti pripovedovala, saj veš, kako je bilo. Ana še prej ni bila trdna. Pri N.sovi tvrdki je bila zadnja leta prodajalka. Ves dan stati in skakati iz jednega kota v drugi, govoriti v jednomer no, to ni ravno zdravo. — Potem pa še tisti Škrl, ta jo je še največ spravil pod zemljo.«

»Kdo, Škrl — ali ni bil to učiteljski pripravnik?«

»I, seveda je bil, vsaj je menda že tedaj lazil za Ano, ko si bila še ti v Ljubljani. Potem, ko si odšla ti, je imel proste roke — saj si poznala Ano. In tista njena teta, ta je bila še najbolj neumna, premisli vendar, gre, pa ti vzame tistega Škrla k sebi na stanovanje in hrano; vedela ni o njiju ljubezni še nič, a on je dobro plačeval. Hodila sta vedno z Ano okrog, stala po cele ure na dvorišču, pa se je prehladila nekoč po zimi. Bila je že malo bolja, no, potem se ji je pa o Veliki noči pri tistem potresu spet obnilo na slabše.

Obiskala sem jo. To ti je bila suha in upadla; sama kost in koža. Vprašala sem jo, če ji ti kaj pišeš — pa ni nič hotela slišati o tebi — saj veš, Škrl te je imel dobro v želodcu.

Hodila sva, kakor veš, skupaj v pripravnico: jaz v prvi, on v četrti letnik, ter bila tako nekako kolega. Jaz ga nisem mogla trpeti, vendar sem ga včasih vprašala, kako je Ani in povedal mi je vselej, da ji je slabje.

Kdaj je umrla, veš — saj sem ti pisala. Šla sem za pogrebom. Škrla ni bilo, jokal je gori v sobi, da se je čulo na ulico, kjer smo stali pogrebci.

Na grobu je zapelo nekaj dijakov »Blagor mu, kdor se spočije« in »Nad zvezdami«. Milo se mi je storilo, ko je prst zagrmela na krsto.

Tako mi je pripovedovala Mici in bila sem otožna.

* * *

Zopet sva šli s Klinarjevo Mici na sprehod. Lep dan je bil, pod Tivoli je bilo vse polno šetalcev. Tu gospa z bledoličnim dekletcem ob roki, tam par dijakov, ondi na klopici tri v pisana krila oblečene gospice, a malo dalje dva častnika s svitlimi sabljami in ozkim pasom, vmes pa pestunje s svojimi varovanci: ta z vozičkom, ona brez njega, a poletni zrak je božal lica in senca košatih divjih kostanjev je delala prijeten hlad. — Tako sva se šeteli gori in doli veselo se pomenkovaje in radovedno opazovaje mimoidoče ljudi.

Mahoma se Mici ustavi in me opozori na mimoidočo dvojico, gospoda z nanosnikom, malimi brkami in elegantno obleko ter njegovo spremljevalko nesimpatične zunanosti in ne več mladega obraza.

»Poglej Škrla!«

»Škrl!« se začudim, »kdo pa je ta na njegovi desnici?«

»I no, njegova najnovejša ljubica. Saj se je kmalu potolažil za Anino izgubo. — Beži no, saj sem vedela — možke solze — ha, ha! — No, in zdaj je mnogo na boljsem, le poglej ga, kako je oblečen in verižico pri uri — pristno zlato. Na Primorskem nekje je za učitelja, pa saj veš, plača ni premastna in če hoče biti človek »nobel«, treba mu je še kje drugje dobiti dohodkov. — No, in ni preslaba ta njegova družiča, dobra je, vse mu da. Malo grda je, malo stara, pa se že potrpi, da ima le poln žep!«

Možno, da se še celo oženi z njo, morda še prav kmalu, ako ima ona še kaj.

Jaz pa sem se spomnila na oni popoldne, ko sva z Ano sedeli poleg Ljubljaničnice, »tak otrok« sem dejala tedaj, a zdaj sem vzkliknila: »Tak mož!« — In zasmejali sva se z Mici rezko in zaničljivo, da sta se ona dva pred nama ozirala.

Lahko noč.

(Jan Červenka).

Ah, dà, tako nekako je biló!

Tako mi pred očmi se vse odpira.
Nazaj grem, kot bi stal na vrhu gor:
Pod nogami se plan mi razprostira.

Ta plan turobna, to je život moj.
Nobene cvetke, ptica tu ne peva.
Le siva megla spenja se nad vse,
Le v dalji zadnji svit že omedleva.

Oh, mlade želje, duše moje žar,
Ve zvezde, za oblakom črnim skrite,
Nad vami plakam, danes spet vas zroč.
Kot mrtvih trop pred mano se vrstite.

Nad vami plakam, plakam nad seboj
Nezadovoljen s sabo, v sile svoje,
V ljudi in v ves svet ne zaupajoč,
Kot Hamlet beden pahnjen v dvomov boje.

O, norec! Kaj še iščeš, Hamlet ti?
Kaj od življenja, slepec, pričakuješ?
Mogoče, da v srce, katero tvoje
Srce bi vrednim cenilo, veruješ?

Sanjaš nesrečni! Svet je sama laž
In licemerstvo; le denar ga miče.
Zapri oči in idi spat! To bo
Najlepše!... Lahko noč, moj kraljeviče!

Iz češčine preložil *Al. Benkovič*.

Načrt pravil

podpornega in hranilnega društva učiteljic, ustanovljenega v proslavo
petdesetletnice Njegovega Veličanstva.

1. I m e.

§ 1. »Jubilejno podporno in hranilno društvo učiteljic za Kranjsko,
Primorsko, juž. Štajersko in Koroško sé sedežem v Ljubljani.

2. Namen.

- § 2. a) Materijelno podpiranje obolelih učiteljic.
 b) Prihranitev malih zneskov za čas izstopa iz službe.
 c) Pospeševanje nadaljne izobrazbe učiteljic.

3. Sredstva.

- § 3. a) Letni doneski po 6 gld., katere je plačevati v mesečnih rokih po 1 krono.
 b) Prostovoljni doneski.
 c) Dohodki veselic in predavanj prirejenih v ta namen.
 d) Obresti od naloženih svot.
 e) Izdavanje društvenega glasila.

4. Člani

§ 4. so: 1. pravi, 2. podporni, 3. častni.

§ 5. Pravi člani so: učiteljice, vzgojiteljice, vrtnarice in učiteljice ženskih ročnih del.

Podpornim članom smatrajo se oni, kateri na kakoršenkoli način pripomorejo k društvenemu blagostanji.

Častni člani so oni, ki utegnejo imeti izredne zasluge v prosepah društva.

5. Dolžnosti družtvenic.

- § 6. a) Redno vplačevati mesečne doneske.
 b) Skrbeti za povzdigo društva s tem, da mu pridobe, kolikor možno več članov.
 c) Udeleževati se društvenih zborovanj, ter po možnosti pospeševati društveno delovanje.
 d) Sodelovati v društvenem glasilu.
 e) Ravnati se natanko po društvenih določilih.

§ 7. Vsaka družtvenica oddá svoj mesečni donesek (1 K.) zastopnici svojega okraja (dežele).

§ 8. Zastopnice okrajev (sosednih dežel) vpošljejo te doneske vsak 3. mesec vodstveni blagajnici v Ljubljano.

§ 9. Družtvenica, ki zaostane s svojimi doneski 3 mesece, se po enkratnem opominu izbriše iz društva, ne da bi se ji vrnila uže vplačana vsota; vendar pa se ji ne brani zopet vstopiti.

6. Pravice družtvenic.

- § 10. a) Vsaka prava družtvenica ima pravico dobivati podpore iz društvenega premoženja.
 b) Voliti odbor in voljena biti.
 c) Udeleževati se društvenih zborovanj, na njih predavati, nasvetovati in predlagati.

§ 11. Podporni in častni člani imajo pravico obiskovati zborovanja, staviti nasvete in predloge — le glasovati ne.

§ 12. Podpore so: 1. za časa bolezni; 2. denarne podpore sploh.

§ 13. Visokost bolniških podpor določi glavno zborovanje za dobo 1 leto.

§ 14. Podpor za časa bolezni morejo biti deležne vse prave družtvenice, ako so:

- a) bile vsaj jedno leto pravi član društva;
- b) ako z zdravniškim spričevalom dokažejo, da jim bolezen povzroča izredne troške;
- c) ako je sploh njih bolezen doma neozdravljiva in jim je iskati pomoči v bolnici, kopališči ali v drugih sredstvih.

§ 15. Denarne podpore sploh dobivajo tudi le pravi člani in sicer proti vračanju v mesečnih rokih, ako po poróku zagotové vrnitev vsote.

§ 16. Podpore je odmeriti: a) po vplačani vsoti, b) po društvenem premoženji.

§ 17. Društvenice, ki so bile najmanj 10 let pravi člani — in stopijo v stalni pokoj — dobé, ako niso prejemale bolniških podpor — vso vplačano vsoto.

§ 18. Onim, ki so mej tem časom dobivale bolniške podpore, povrne se le ostanek vplačane vsote.

§ 19. Društvenicam, ki so izstopile pred 10. letom in niso bile vpokojene, ter niso dobivale bolniških podpor, izplača se vplačana vsota brez obresti in odbitkom 5 % za upravne troške.

§ 20. Onim pa, ki so izstopile pred 10. letom in so prejele, bodisi še tako male podpore, ne povrne se vplačana vsota.

§ 21. Društvenice, ki so bile vsaj 20 let član društva in stopijo v stalni pokoj, dobé, ako niso prejemale bolniških podpor, vso vplačano vsoto z obrestmi vred in delež izrednih dohodkov.

§ 22. Ako so društvenice označene pod § 21. prejemale boln. podpore, dobé le polovico vplačane vsote z obrestmi.

§ 23. V slučajih, da umrje društvenica, imajo nje dediči pravico, da se jim deloma povrnejo pogrebni troški, ako se skažejo s spričevalom ubožnosti.

§ 24. Upniki nimajo do društva nikakih pravic.

§ 25. Ako katera društvenica plačuje dvojni donesek, podvojijo se tudi vsi pod §§ 17., 18., 19., 21. in 22. označeni prejemki.

§ 26. Denarne podpore se delé:

- a) ako ne šteje društvo več nego 100 članov à 5 ‰
 b) „ „ „ „ „ „ 200 „ „ 3 ‰
 c) „ „ „ „ „ „ 300 „ „ 2 ‰
 d) ako šteje društvo nad 300 članov, pa brezobrestno.

7. Društveno premoženje

§ 27. se naloži v 3—4 ‰ vrednotah, ter se smatra kot prosta lastnina društva.

§ 28. Poročila o društv. premoženji objavljajo se na glavnih zborovanjih.

§ 29. Vsakoletne obresti se prištevajo h glavnici.

§ 30. Izredni dohodki tvorijo poseben fond, iz katerega se pokrивajo: a) upravniški troški, b) potnina članicam, da se udeležé zborovanj strokovnih društev, c) poboljški dolgoletnim članom, d) izredni troški.

8. Vodstvo

§ 31. oskrbuje odbor, izvoljen na vsakoletnem glavnem zborovanji.

§ 32. Pomnoženi odbor obstoji iz jedne zastopnice vsakega okraja na Kranjskem in ljublj. mesta (3). Po razmererji članic v sosednih deželah izvolijo se tudi tam zastopnice.

§ 33. Upravni odbor šteje 8 članov in sicer: Predsednico, tajnico, blagajnico z namestnicami in dve odbornici.

§ 34. Predsednica vodi in nadzoruje društveno delovanje. Ona sklicuje odborove seje in glavno zborovanje, jim predseduje, ter ima pri enakosti odločilni glas. Ako je zadržana, nadomestuje jo namestnica.

§ 35. Tajnica vodi zapisnike sej in zborovanj, društveno dopisovanje ter je s predsednico vred podpisuje. Pri vsakoletnem glavnem zborovanji poroča o društvenem delovanji.

§ 36. Blagajnica vsprejema od zastopnic okrajev (dežel) vpslane novce, je vknjižuje in nalaga na obresti. Izplačuje po predsednici, vsled odborovih sklepov nakazane podpore in vodi računске knjige o dohodkih in troških. Na glavnem zborovanji polaga račune.

§ 37. Upravni odbor se zbere k sejam vsaj 4 krat na leto.

§ 38. Izstopi katera odbornica iz odbora, nazniniti ima to tri mesece poprej.

§ 39. Odborovi sklepi so veljavni, ako je navzoča večina odbornic in so sklepčni ob nadpolovični večini navzočih. Ob enakosti glasov, odloči glas predsednice.

§ 40. Zapisnik odborovih sej podpišejo vse navzoče.

9. Zborovanja.

§ 41. Društvo ima vsako leto jedno redno glavno zborovanje. Dan in kraj določi vodstvo po javnih časnikih.

§ 42. Izredno zborovanje skliče vodstvo, ako uvidi potrebo pospešujočo društvene namene.

§ 43. Z objavo dne in kraja določi se tudi dnevni red zborovanja.

§ 44. Samo na glavnih zborovanjih se sme sklepati o predmetih :

- a) Določitev visokosti bolniških podpor za jedno leto;
- b) razprave o izrednih troških;
- c) volitev odhora;
- d) imenovanje častnih članov;
- e) predavanja in nasvetovanja;
- f) premena pravil;
- g) sklepanje o razpustu društva.

§ 45. Dnevni red glavnega zborovanja obsega :

- a) letna poročila predsednice, tajnice, blagajnice;
- b) pregled računov;
- c) izvolitev 3 pregledovalk računov;
- d) nasvete in predloge v prospah društva.

§ 46. Nasveti in predlogi se obravnavajo le takrat, ako so bili 8 dni poprej poslani odboru.

§ 47. Zborovanje je veljavno, ako je navzoča najmanj jedna tretjina pravih društvenic.

§ 48. Volitev odbora se vrši po listkih; pregledovalk računov pa lahko per acclamationem.

10. Razsodbo

§ 49. v eventuelnem nesporazumljenji izreka predsednica s tajnico. Se jima ne posreči, izvolita se od vsake stranke po 2 zastopnici. Pravna pot se ne uporablja.

11. Razdružba.

§ 50. Da ima društvo prenehati, določi dvetretjinska večina glavnega zborovanja, ki pa mora biti navzoča od začetka do konca. V tem slučaju pripade društveno imetje družbi sv. Cirila in Metoda. Ako bi je razpustilo oblastvo, ostane imetje dotlej oblastvi, dokler se ne ustanovi novo društvo učiteljic.

12. Zastopna unanje in jezik.

§ 51. Na unanje zastopa društvo upravni odbor.

§ 52. Jezik je slovenski.

OPOMNJA: Gospodične učiteljice prosí se najljudneje, da blagovolijo natančno proučiti predstoječi načrt pravil. V čemer bi se katera ne zlagala z načrtom, blagovoli naj sporočiti do konca t. m. podpisani, kajti lahko se še vse prenaredi, ker se predložé še le začetkom majnika vis. dež. vladi v potrdilo.

Janja Miklavčič,
učiteljica, Kranj.

Književnost.

Krasen velikonočni piruh slovenskemu narodu! Toli željno pričakovana knjiga »Rusko-slovenski slovar« in »Kratka slovnica ruskega jezika« je izšla o Veliki noči ter se prodaja v razločno in lepo tiskanem izvodu, ki obsega 380 stranij slovarja in 88 stranij slovnice, **le po 1 glđ. 50 kr.**, trdo vezan po 1 glđ. 80 kr. Po pošti 10 kr. več. Knjiga se prodaja le proti gotovini ali povzetju v »Goriški tiskarni« A. Gabršček v Gorici. Cena je postavljena tako nizko radi tega, da se je več proda in da si jo morejo omisliti vsi omikanci slovenske domovine. Ker je znana reč, kako so slovarji dragi, moramo pač povdarjati, da je ta cena tako nizka, da jej ni kmalu primere.

O temeljitosti slovarja in praktičnosti slovnice jamči ime sestavitelja, kateri pripravlja tudi slovensko-ruski slovar. Ta rusko-slovenski slovar je umljiv tudi Hrvatom; zato je opravičena nada, da si ga bodo naročevali. — Z ozirom na tako nizko ceno, ne moremo knjige dati v komisijo drugače, nego proti gotovini po odbitku 20% od prodajne cene. — Slovensko-hrvaško razumništvo, duhovništvo, učiteljstvo, dijaštvo itd. sezi po knjigi, da tako razširimo pot jeziku, kateri govori nad sto milijonov Slovanov!

Slovenke! Boljše Vam tega rusko-slovenskega slovarja ne morem priporočati, nego ga priporoča izdajatelj sam. Rečem vam le toliko, da vam ne bode žal truda, ako se učite krasnega ruskega jezika in se ga naučite vsaj toliko, da bodete razumele rusko slovstvo v izvirniku. Poleg neprecenljivega vžitka, kojega vam bode dajalo rusko čtivo, navdušite se zajedno za slovanstvo, v katerem samo je naš spas.

Prof. M. M. Hostnik je storil s to knjigo Slovincem gotovo veliko uslugo in dobroto. Vsaka zavedna slovenka naj si preskrbi imenovani slovar. Bog daj obilo uspeha!

Razno.

„Slovenka“. Ker tiskarna »Eдинosti« ni mogla zmagati obeh števil v tem tednu, izide 9. št. v soboto 29. aprila a 10. št. 7. maja. Tako dobé naši naročniki 3 številke zaporedoma.

Ljubiteljem in ljubiteljicam ruskega leposlovja naznanjamo, da se prične v prihodnji 9. št. zanimiva povest iz ruščine »Mstinski močeradi«, ki je bila natisnjena v »Njivi« 1894.

† **Lujiza Pesjakova**, slovenska pesnikinja in pisateljica, umrla je v Ljubljani v 69. letu svoje starosti; spela je dokaj lepih pesmic za otroke ter spisala pred mnogimi leti tudi nekaj zanimivih spisov v prozi.

Pesnik Jovan Sundečič. Srbi, prebivajoči v Kotoru, so slavili dne 6. t. m. petdesetletnico književnega delovanja neumornega boritelja za srbsko prosveto, pesnika Jovana Protojereja Sundečiča. Na razporedu je bilo: 1. Na predvečer bakljada z godbo po mestu in pred slavljenčevim stanovanjem. 2. Na dan proslave ob pol dvanajsti uri godba pred slavljenčevim stanovanjem. 3. Na večer proslave slovesna Akademija v kavarni »Dojmi«.

Tudi »Slovenka« se pridružuje čestiteljem slavnega pesnika, kateremu tekó še vedno verzi tako gladko, tako živo in presrčno, da bi se mislilo: to je pesnik v najkrepkejših letih.

Dal Mu Bog še mnogo moči, da bi sivi pesnik pokazal mlademu svetu, da ktereга so izvolile Muze, tega ne ostavi poezija ni v sivi starosti. Srečni pesnik je še vedno poln idealov in pesniškega zanaosa. Bog ga ohrani!

Družbe sv. Cirila in Metoda kava je izšla. Zaklopnice v narodnih barvah po $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{5}$, $\frac{1}{10}$ kg. vsebine in ovitkom je napis: »Kava družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani«. Varstvena znamka je podoba sv. Cirila in Metoda. Blago je iz najboljše cikorije. Cene na drobno in debelo so iste, kakor vsaki drugi do sedaj rabljivi kavi. Založnik te kave je Ivan Jebačič, trgovec v Ljubljani, Valvazorjev trg.

Rojakinje in rojaki! Sezite po tej domači kavi, razširjajte ž njo slovensko ime in podpirajte družbo sv. Cirila in Metoda!

Osobito priporočamo našim častitim ženskim podružnicam družbe sv. Cirila in Metoda, naj v svoji obče priznani vnemi za narodovo korist delujejo v to, da bode letos obsorej rabila slehrna slovenska gospodinja le to izborno domačo kavo.

Dopisnice. Vrle Litijčanke so izdale zopet nove dopisnice, katerih čisti dobiček je namenjen družbi sv. Cirila in Metoda. Na teh jako ukusno narejenih dopisnicah je slika preljubljenega našega pesnika Gregorčiča, slikoviti trg Kobarid ter grad Rihenberg. V obeh krajih je delj časa služboval pesnik »Zlate knjige«, priljubil se ondotnim ljudem, kakor so se priljubili tudi oni njemu.

Opozarjam naše Slovenke, ki rade razpošiljajo razglednice svojim prijateljem in zancem, da segajo prav pridno po lepih, ukusnih dopisnicah, katere so izdale neumorne, vrle Litijčanke. Naroče se lahko kar naravnost pri gč. Ljudmili Roblek v Litiji ali pri Ivanu Bonaču in Vas. Petričiču v Ljubljani. Komad po 5 nvč.

Doma.

O skubljenju gosij. Gosi se skubijo navadno 2 ali 3 krat na leto. Mlade gosi se skubijo prvokrat, kakor hitro je izpipano pero suho, to se pravi, da ni krvavo na istem koncu, s kojim je tičalo v koži. Seveda se mora to delo opravljati prav rahlo, sosebno prvokrat, in se ne sme vzeti preveč perja. Najboljše je le ob straneh, pod prsi in po trebuhu. Perje nad stegni, na katerem sloné peruti, mora se pustiti, drugače vlačijo gosi perutnice za seboj. Pred skubljenjem se gosi okopajo v čistej, mlačnej vodi, po skubljenju pa naj se drže na toplem in naj se hranijo s čvrsto hrano. Prvo perje je jako majhno; pri drugem skubljenju se pa dobi že od jedne gosi do 125 g. Stare gosi se skubijo po trikrat na leto. Paziti se mora na to, da dobé perje še pred mrazom, kajti drugače se prihodnje skubljenje obnese slabije. Meseca oktobra se ne sme več skubsti in pred majnikom naj se ne začne.

Listnica uredništva. — Gorjančev. O kraljeviču Radovanu, drami gdč. Ide Fürstove, je prinesla „Slovenka“ že lani oceno, ko se je drama predstavljala. — Bg. v Lj. Od ostalih pesmi je še le ena godna za javnost; na zadnje, koje sem poslala našemu pesniku-kritiku, je odgovoril tako-le: „Bg. v Lj. obeta mnogo, a treba ji je le začetnih navodil. Posebno zánosa nahajam v njé pesmih več, nego v mnogih drugih, ki so jasnejše in sicer dovršeneje.“ Nekaj natisnemo, nekaj pa ne. — Dolski. Vam piše naš kritik tako: „Zakaj ste kot začetnik krenili takoj k eksotičnim snovem, ki se ne posrečijo tako brž vsakemu pesniku? Treba je v tevrstne pesmi pred vsem vlti oni blagodejni eksotični vonj; sicer so nam tujke hladnega, nerazgrevajočega obraza. Vrnite se vsaj za nekaj časa k ljubkozvenečim pesmicam, ki Vas takoj izdajajo za tankoslušnega. Poslani pesmi, dasi pisani v lepem epičnem slogu, vendar nista za javnost. V prvi pesmi ne poveste, kako slove popravljena sura, v čemer sem iskal do konca težišča vsega dela. Drugej je konec sicer jako zanimiv, a sredi pesmi ne motivujete dovolj, kako je prišel Farek-Arli do te ideje, da mu bo možno z denarjem pridobiti Čerkeskino ljubezen. Festina lente! kličemo Vam ter upamo, da bode še mnogo dosegli na pesniškem polju.“ — Zorana. Hvala lepa, pošljam pesniku. — Demetrija. Prejela, hvala in pozdrav! — Albina Žitko. Vaša povest pride morda že v prihodnji številki na vrsto; seveda mi morate še dovoliti, da oblažim nekatere prekrepke izraze in prehudo otrokovo strast. Hvala lepa, priporočam se za še. — U. V. Ž. Ker nam je že gč. Janja poslala „Načrt pravil“, to je stvar iz učiteljskih krogov, morala sem takrat Vaše izpustiti, ker se mi je zabičevalo, da naj ne bo „Slovenka“ preveč preplavljena z učiteljskimi stvarmi. Pozdrav!

Popravek. — V zadnjo številko, (ki je bila zajedno z adnja tiskana v dosedanj i tiskarni) se je vrinilo mnogo tiskovnih napak, katere so pa take, da je čitateljice in čitatelji lahko popravijo sami. Druga je pa s tistim velikim kozlom, ki se je vrinil v dodatek Strossmajerjevemu pismu. Čita naj se tako: ona ne bode samo slovensko pisan list, ampak zajedno tudi naroden list, v katerem naj veje le obče slovanski duh, ne duh in-diferentnega kozmopolitizma.

